

Музикален обмен между Китай и Запада преди XV в.

Жонг Шиюн

Китайската музика е претърпяла множество сливания и трансформации, преди постепенно да се усъвършенства. Създаването на пътя на коприната играе важна роля в този процес на непрекъсната интеграция. Пътят на коприната е донесъл богати ресурси за развитието на китайската музика и е бил важна движеща сила зад драматичните промени в китайската музикална култура през хилядолетията.

I. Какво е Пътят на коприната

От времето на „династията Хан“¹ културите на Персия, Централна Азия и Индия навлизат в Централната равнина през обширния китайски район Синдзян и коридора Хекси, като се смесват с културата Хан и непрекъснато се пренасят в страните от Източна Азия. Този търговски и културен коридор, който се простира на хиляди километри, е записал и станал свидетел на хилядолетен обмен между Китай и съседните му страни.

По този път коприната и други стоки от Централен Китай започват да се изнасят на запад и постепенно достигат до такива далечни места като Централна Азия, Европа и Северна Африка. Едновременно с износа на коприна и керамика в династията Хан навлизат и голям брой стоки от западните страни и през следващите хиляда години през много династии се формира огромен феномен на културна мобилност. Терминът "Пътят на коприната" е използван за първи път от германския географ Фердинанд Фрайхер фон Рихтхофен в книгата му "Китай" (70-те години на XIX в.) В книгата, Пътят на коприната е описан като основен маршрут между

Китай и Централна Азия и между Китай и Индия, опосредстван от търговията с коприна по време на династията Хан – термин, който бързо е възприет от учените и широката общественост и който оттогава се използва официално.

Откриването на Пътя на коприната изиграва неизмерима роля за историческото, религиозното, икономическото, културното и социалното развитие на Китай, а също така донася безпрецедентен просперитет на музикалното изкуство. С износа на китайска коприна (Персия, Индия и Централна Азия като основна част), културата на западния регион се влива в Китай, като същевременно с това присъщата на Китай култура и чуждата се смесват. Това смесване не се ограничава само до икономическата сфера, но се отразява и в религията, политиката, етноса, селското стопанство, литературата, изкуството и много други области, а западният регион култура е донесла богата храна за развитието на страната ни през този период. По отношение на музиката през този период в Централните равнини се появяват голям брой чуждестранни инструменти, музикални мелодии, музикални жанрове, музикални и танцови форми и музиканти Ху, които значително обогатяват културата на Централните равнини и формират висока степен на кристализация на културата на династията Тан през VIII век. След това културата на династията Тан, чието ядро е конфуцианството, а носител – будизмът, постепенно се разпространява в страните от източна Азия, а разпространението на културата в Япония, Корея, Виетнам и други региони допринася за формирането на Източноазиатския културен кръг на китайските йероглифи и за *„изграждането на цялостен Път на коприната.”*²

Фиг. 1

Пътна карта на Пътя на коприната

II. Музикален обмен между древна Индия и Китай

Проследявайки историята на Пътя на коприната можем ясно да видим, че по време на династиите Хан и Тан голям брой чужди култури идват от коридора Хекси към Централните равнини. С процъфтяването на търговията след династията Хан по Пътя на коприната в Централните равнини се появяват музика и изкуства, а индийската култура е една от важните. Музиката, танците и барабаните, които се появяват в голям брой будистки стенописи в Китай, също са тясно свързани с индийската култура.

В древен Китай южно-азиатските страни Индия и Пакистан се наричат индийски регион. Най-ранното сведение за индийския регион в китайската история е "Шиджи", в което са записани 2500 години от историята на Ниански Китай и което сега се съхранява в Япония. В "Книгата на династията Суй"³ – том 15, се казва: "Индия, град Лянчжоу, допринесе с мъже-изпълнители, които можеха да свирят тианджуйска музика". Този текст разказва за сцената в град Лянчжоу, където индийски емисари дошли да отдадат почит на музиката на изпълнители, а същото

съдържание е записано и в други исторически книги. Що се отнася до съдържанието на индийската музика на дхарма, в "Книгата на династията Суй" се съдържат песента "Шаши дзиан" и танцовата песен "Тиендзи", а също така са записани уникалните индийски музикални инструменти като конхо с глава на феникс, пипа, флейта и бронзови барабани. Вижда се, че индийската музика вече се е появила в китайския двор през IV в. под формата на пълен набор от инструменти, музика и танци.

Фиг.2

Фиг.3

Китайски пещерни релефи от династията Дзин (265-420 г. сл. Хр.) и конхо релефи от III в. в Индия

Индийските музикални инструменти оказват голямо влияние върху по-късния етап от развитието на китайската музика, особено пипа, конхо, напречната флейта и повечето барабани. Историческите документи за този период в Индия не са добре съхранени и е трудно да бъдат намерени, но художествени сцени от това време са записани в голям брой будистки произведения на изкуството.

III. Музикален обмен между Западна Азия и Китай

Древната китайска коприна, керамика и други предмети навлизат в Централна Азия, Западна Азия и Северна Африка по коридора Хекси през района на Синдзян, докато западно-азиатската музика е внесена в Китай

по Пътя на коприната в обратна посока. Освен гореспоменатата Индия, историческите данни сочат, че музиката от Западна Азия всъщност е достигнала Китай много по-рано. По това време арабските страни и Китай не само създават икономическия пояс на Пътя на коприната, но и изграждат пъстър и динамичен културен пояс. Този културен пояс е жив в продължение на стотици и хиляди години от времето на династията Тан. Дипломатически пратеници, учени, поети, лекари, художници, занаятчии и майстори от Китай и Западна Азия са се включили в изграждането на този културен Път на коприната и тези строители имат невероятна способност за културно разбирателство и хуманизъм. Уважавайки различията и приемайки разнообразието, те разпространяват религии, философии, музика, стихове, билки и лекарства в целия културен пояс, въплъщавайки духа на човешката солидарност и сътрудничество, както и на хармоничното съжителство.

Оживената търговия и честият културен обмен водят до увеличаване на броя на търговците и пътешествениците, които пристигат и се установяват в Китай. Чан'ан, столицата на империята Тан (618-907 г.) се превръща, подобно на Рим, в привлекателен културен център за света. За да стигнете до имперската столица, първо трябва да влезете в Синдзян, Китай.

Араби, сирийци и персийци идват в града, за да участват в обширен обмен и дискусии в областта на религията, литературата и изкуството с учени от Китай, Корея, Япония и Индия. Това е диалог в стари периоди между древни цивилизации и форма на културно съжителство.

"Малък град, наречен Шаче, където музиката е много различна от традиционната китайска музика. Той се превръща в поръчково присъствие на събития като сватби, погребения и мащабни религиозни ритуали, както и в колективизирания живот на хората, където изпълнява и социални функции като

образование и социално взаимодействие. В уйгурското общество мукамът е бил този вид музика."⁴

По-късно тук е установено предимно религиозно управление и всички книги извън исляма са унищожени, включително културата, изкуството. Хората от селата не могат да предадат това велико и сложно изкуство, то се нуждае от елит, от място, където тази музика да се разпространява като общност.

IV. Музикален обмен между Япония и Китай

Китай и Япония започват да осъществяват музикален и културен обмен преди повече от 2000 години. В периода 574-622 приятелският обмен между Китай и Япония става все по-чест. Япония е изпратила повече от дузина партии от "пратеници на династията Тан" в нашата страна, в които всеки пратеник има студент по музика, който учи нашата музика в нашата страна и носи нашата музика обратно в Япония, така че копирането на музиката в земята на Япония да бъде широко разпространено и да има голямо влияние върху музиката на Япония. В Япония пратениците на династия Тан се съсредоточават върху изучаването на ритуалната и музикалната система на династия Тан, изкуството на музиката, песните и танците и свързания с тях обмен; в рамките на японския двор също се моделира ритуалната и музикалната система на династия Тан в рамките на музикалната работилница и други институции, отговарящи за музиката, и в същото време се въвеждат голям брой музикални инструменти, създават се музикални произведения, музикални книги и т.н. Може да се каже, че музикалният и културният обмен между Китай и Япония значително е обогатил и развил японската музика. През 702 г. от н.е. в Япония е създадена "Яюе Лиано", в която музикантите се специализират в свиренето на музика, предадена от династията Тан. По време на управлението на император Кайюан от династията Тан един японец, Йошибе Шинджи, се завръща в Япония след

17-годишна практика в Китай, носейки със себе си "Основен регистър на музикалните книги", за който се твърди, че е написан за У Цзетиан, както и редица музикални инструменти. Японската древна музикална книга се нарича "Картини и изпълнения на песни и танци от династията Тан". Според японски учени тя може да е произведение около XII в. от н. е. Тя е ценен материал за изучаване на китайската музика и танц от времето на династията Тан.

Фиг.4

Фиг.5

Графики за изпълнение от династия Тан и музикални инструменти от династия Тан, запазени в Япония

"В Нара, Япония, се съхраняват артефакти като музикални инструменти и костюми, използвани за танци по време на династията Тан."⁵ Част от тях са използвани за голяма церемония, проведена в храма Тодайджи през 752 г. от императора на Япония. Освен това в Япония е запазен древен кодекс на петструнната пипа в един том, а в Шокурейн е запазена и една страница на пипа Тенпю, ръкописно копие от 747 г. Символите и нотното писмо, използвани в тези произведения, са подобни на тези в партитурите от Дунхуан. В Шосоин се съхраняват и музикални инструменти като шенг, сяо, ю, барабани за кръста и други свързани с тях текстови и графични материали, които са ценен веществен материал за изучаването на музиката при династия Тан и историята на културния обмен между Китай и Япония.

Като цяло, преди няколко стотин години Китай вече е започнал да обменя и интегрира музика и култура с много страни и е постигнал много добри резултати. В контекста на днешната нова епоха ние вярваме, че със смесването на различни музикални произведения от различни страни по света ще се създаде по-богата музикална култура, която ще се превърне в художествено съкровище за цялото човечество.

¹ Династията Хан е основана през същия период от време, както и Римската империя през I век пр. н. е. от 202 г. пр. н. е. до 220 г. от н. е. и е определяна от по-късните поколения като една от двете най-могъщи империи в света по това време.

² **Вейпин**, Джао. История на инструментите пипа по Пътя на коприната. В: "Китайско музикознание", 2003 г., № 4 赵维平: 《丝绸之路上的琵琶乐器史》载《中国音乐学》, 2003年第4期。Пътят на коприната дава и красивото метафорично заглавие на мащабен труд в българското музикознание: **Влаева**, Иванка. Музика по пътя на коприната (теоретични, исторически и етномузикологически студии). София: Унискорп, 2009 – в която се представя музикалният диалог между културите на Изтока, протекъл във времето и пространството.

³ Историческа книга, написана от Вей Хуей по времето на династията Тан, част от която е попаднала в Япония, сега вторият най-стар запазен исторически каталог на Китай.

⁴ История на музиката по Пътя на коприната от свидетелството на сърцето на Централна Азия до наследството на не-наследството. Сърфинг новини, 18. 08. 2017г.

https://www.thepaper.cn/newsDetail_forward_1748866

⁵ **Кишимото**, Наруо. Музикални инструменти на династията Тан. Юме по Юуша, 1968 г. 岸边成雄: 《唐 代の楽器》, 音 乐之友社, 1968。